

לקוטי שיחות
PROJECT
LIKKUTEI
SICHOS

פענוח הערות ומראי-מקומות

פרשת מצורע חלק כב.

פרשתינוטו, לב. זאת תורת הגב ואשר תצא ממנו שכבת-זרע לטמאה-בה:

שם לג. והדנה בנדתה והגב את-זוהו לזכר ולנקבה ולאיש ואשר ישלב עם-טמאה.

רש"י ד"ה זאת תורת הזב. בעל ראיה אחת, ומהו תורתו? ואשר תצא ממנו שכבת זרע — הרי הוא כבעל קרי, טמא טמאת ערב: והזב את זובו. בעל שתי ראיות, ובעל שלוש ראיות, שתורתו מפרשת למעלה:

אהל מועד ונתנם אל-הפקה: ועשה אתם הפהן אחד חטאת והאחד עלה וכפר עליו הפהן לפני יהוה מזובו.

(2 שם טז-יח. ואיש כי-תצא ממנו שכבת-זרע ורתץ במים את-כל-בשרו וטמא עדה-ערב: וכל-בגד וכל-עור אשר-יהיה עליו שכבת-זרע וכבס במים וטמא עד-הערב: ואשה אשר ישלב איש אתה שכבת-זרע ורחצו במים וטמאו עד-הערב:

(3 שם יט-כד. ואשה כי-תהיה זבה גם יהיה זבה בבשרה שבעת ימים תהיה בנדתה וכל-הנגע בה וטמא עד-הערב: וכל-אשר תשלב עליו בנדתה וטמא וכל-אשר-תשלב עליו וטמא: וכל-הנגע במשפכה וכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עד-הערב: וכל-הנגע בכל-כלי אשר-תשלב עליו וכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עד-הערב: ואם על-המשלב הוא או על-הכלי אשר-הוא ישבת-עליו בנגעו-בו וטמא עד-הערב: ואם שלב איש אתה ותהי נדתה עליו וטמא שבעת ימים וכל-המשלב אשר-ישלב עליו וטמא:

(1 פרשתינו טו, ב-טו. דברו אל-בני ישראל באמרתם אליהם איש איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא: וזאת תהיה טמאתו בזובו רר בשרו את-זוהו או-הקתים בשרו מזובו טמאתו הוא: כל-המשלב אשר ישלב עליו הגב וטמא וכל-הכלי אשר-ישלב עליו וטמא: ואיש אשר יגע במשפכו וכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עד-הערב: והישלב על-הכלי אשר-ישלב עליו הגב וכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עד-הערב: והנגע בבשר הגב וכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עד-הערב: וכי-יגמ הגב בבשרו וכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עד-הערב: וכל-המרכב אשר ירכב עליו הגב וטמא: וכל-הנגע בכל-אשר יהיה תחתיו וטמא עד-הערב והנושא אותם וכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עד-הערב: וכל-אשר יגע-בו הגב וידיו לא-שטפו במים וכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עד-הערב: וכל-יתר אשר-יגע-בו הגב ישבר וכל-כלי-עץ ישטפו במים: וכי-יטהר הגב מזובו וספר לו שבעת ימים לטהרתו וכבס בגדיו ורתץ בשרו במים חיים וטהר: וביום השמיני יקח לו שתי תרים או שני בני יונה וקא | לפני יהוה אל-פתח

(4 שם כה-ל. ואֲשֶׁה כִּי־זוּב זֹב דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֲתִנְדָּתָהּ אִזְּ כִּי־תִזְוֹב עַל־נִדְתָּהּ כְּלִי־יָמִי זֹב טְמֵאָתָהּ כִּי־יָמִי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הָיָה: כְּלִי־מִשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כְּלִי־יָמִי זֹבָה כְּמִשְׁכָּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו טְמֵא יִהְיֶה כְּטִמְאָת נִדְתָּהּ: וְכָל־הַנּוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכִכְס בְּגָדָיו וְרִתּוֹץ בְּמִים וְטִמְא עֲדֵה־עָרֹב: וְאִם־טִהַרְהָ מִזֹּבָה וְסִפְרָה לָּהּ שְׂבָעַת יָמִים וְאַחֲרֵי תִטְהַר: וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תְרִים אִזְּ שְׁנֵי בָנִי יוֹגָה וְהִבְיָאָה אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֵתָד שֶׁאֵת וְאֶת־הָאֵתָד עָלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזֹּב טְמֵאָתָהּ:

שם לא. וְהִזְרַתָּם אֶת־בְּגֵדֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְמֵאָתָם וְלֹא יִמָּלֵךְ בְּטִמְאָתָם בְּטִמְאָתָם אֶת־מִשְׁכַּנִּי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם.

(5 שם לב. זֹאת תֹּוֹרַת הַזֶּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ־זָרַע לְטִמְאָה־בָּהּ:

שם לג. וְהִדְוָה בְּנִדְתָּהּ וְהִזָּב אֶת־זוּבֹו לְזָכָר וְלְנִקְבָּהּ וְלֹא־יֵאָשֵׁר אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טְמֵאָה.

רש"י ד"ה זאת תורת הזב. בעל ראיה אחת, ומהו תורתו? ואשר תצא ממנו שכבת זרע — קרי הוא כבעל קרי, טמא טמאת ערב: והזב את זובו. בעל שתי ראיות, ובעל שלוש ראיות, שתורתן מפרשת למעלה:

תורת כהנים פרשתנו פרק ט, ח-ט. [ח] "תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע" — זה שראה ראה אחת שהוא כבעל קרי טובל ואוכל את פסחו לערב. [ט] "והדוה בנדתה והזב" — זה שראה שתי ראיות שהוא כנדה, מטמא משכב ומושב וצריך ביאת מים חיים ופטור מן הקרבן. "תורת הזב... והזב את זובו" — זה שראה שלוש ראיות שהוא זב גמור, מטמא משכב ומושב וצריך ביאת מים חיים וחייב בקרבן.

מזרחי כאן. זאת תור' הזב בעל ראה אחת ומה היא תורתו ואשר תצא ממנו הרי הוא כבעל קרי שמא טומאת ערב והזב את זובו בעל שתי ראיות ובעל שלוש ראיות שתורתן מפורשת למעלה. כדתני' בת"כ זאת תור' הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע זה שראה ראייה אחת שהוא כבעל קרי טובל ואוכל פסחו בערב תורת הזב והדוה בנדת' זה שראה ב' ראיות שהוא כנדה מטמא משכב ומושב וצריך ביאת מים חיים ופטור מן הקרבן תורת הזב והזב את זובו זה שראה שלשה ראיות שהוא זב גמור מטמא משכב ומושב וצריך ביאת מים חיים וחייב בקרבן הכי פירושא מפני שהזכיר הזב

במאמר זאת תורת הזב ולא היה צריך להזכירו במאמר והזב את זובו דרשו בו שאין זה הזב הוא הנזכר אחר זה כי שם מדבר על הזב הגמור שהוא בעל שלש ראיות וכאן מדבר על פחות מבעל שלש ראיות שהוא כולל בעל ראייה אחת ובעל שתי ראיות ומפני שהקיש אותו תחלה לבעל קרי ואמר זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע ואחר כך הקיש אותו לנדה ואמר והדוה בנדתה שהוא דבק עם זאת תורת הזב כאילו אמר זאת תורת הזב והדוה בנדתה הוכרחו לדרוש שהמוקש לבעל קרי הוא הבעל ראייה אחת להודיענו שטומאתו כטומאת הבעל קרי שהיא טומאת ערב ואם ראה ב"ד בניסן טובל ואוכל פסחו בערב ולא חיישינן שמא יראה גם למחר ותהיה טומאתו טומאת שבעה כדכתיב בתורת כהנים מזובו אף מקצת זובו מטמא משכב ומושב להביא את שראה שתי ראיות שייטמא משכב ומושב מפני שאם יראה גם למחר לא תהא טומאת משכבו ומושבו למפרע אלא משם ואילך אבל כל המשכבו' והמושבות שנגע בהן קודם שראה שתי ראיו' אינן טמאות והמוקש לנדה הוא הבעל שתי ראיות שמיטמא משכב ומושב כנדה כדנפקא לן מקרא דמזובו כדלעיל והוקש לנדה לומר לך שאף על פי שהוא מטמא משכב ומושב כבעל שלש ראיות אינו חייב קרבן אלא הוא כנדה שמיטמא משכב ומושב ואינו מביאה קרבן אבל בעל השלש ראיות שהוא המורה עליו קרא דוהזב את זובו שהרי כתב בתחלה זאת תורת הזב ואחר כך והזב את זובו שלש פעמים זיבה להורות על בעל שלש ראיות שהוא מטמא משכב ומושב וחייב קרבן ומפני ששלשה זבין אלו חלוקים בדיניהן חלקן הכתוב לשלשה חלקי' ומפני שהבעל ראייה אחת לא נזכרה טומאתו שהיא טומאת ערב אלא כאן ובעל שתי ראיות ושלש ראיות הוזכרו דיניהן למעלה כלל את שניהם רש"י ז"ל ואמר והזב את זובו בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה ולא ששניהן אינן יוצאין אלא משם ולא מכאן שהרי בעל ב' ראיות מהקישא דזאת תורת הזב עם והדה בנדתה הוא דמפיק לה כדקתני כברייא תורת הזב והדוה בנדתה זה שראה שתי ראיות:

ספר זכרון כאן. זאת תורת הזב בעל ראייה אחת וכו'. פשט הכתוב מבואר שר"ל הרי לך מפורשים דיני זב ובעל קרי והדוה וכו'. אבל משום דכתיב ביה הזב הזב שתי פעמים אי נמי בזב בעל ראייה אחת לא ידענו דינו משום הכי הוזקקו ז"ל לדורשו ככה כלומר הריני כותב לך בפסוק זה תורת הזב שלא ראה אלא ראייה אחת ומה הוא תורתו כתורת אשר תצא ממנו שכבת זרע והזב את

זוהו והוא בעל שתיים ושלוש ראיות הרי תורתן מפורשת למעלה.

באר יצחק כאן. מפני שחזר וכתב אח"כ בפסוק שאחריו והזב את זובו לכן דרשו ז"ל דכאן מיירי קרא בזב שאינו זב גמור.

קרבן אהרן לת"כ. ראה בסוף.

(7) פרשתינו טו, ג. וְנָתַתְּ תְּהִיָּה טְמֵאָתוֹ בְּזוּבוֹ כִּי בְּשָׂרוֹ אֶת-זוּבוֹ אֶזְכֹּר הַקְּתִים בְּשָׂרוֹ מִזּוּבוֹ טְמֵאָתוֹ הוּא:

רש"י ד"ה או החתים. שְׂיֻצָא עֵב, וְסוֹתָם אֶת פִּי הָאֵמָה, וְנִסְתָּם בְּשָׂרוֹ מִטַּפַּת זוּבוֹ, וְהוּא פְּשׁוּטוֹ; וּמִדְּרָשׁוֹ: מִנֶּה הַכְּתוּב הָרִאשׁוֹן רָאִיתָ שְׁתֵּים וּקְרָא טְמָא, שְׂנַאֲמַר זָב מִבְּשָׂרוֹ זוּבוֹ טְמָא הוּא, וּמִנֶּה הַכְּתוּב הַשֵּׁנִי רָאִיתָ שְׁלֹשׁ וּקְרָא טְמָא, שְׂנַאֲמַר טְמֵאָתוֹ בְּזוּבוֹ כִּי בְּשָׂרוֹ אֶת זוּבוֹ אֶזְכֹּר הַקְּתִים בְּשָׂרוֹ מִזּוּבוֹ טְמֵאָתוֹ הוּא, הֲאֵל כִּי־צָדַד? שְׁתֵּים לְטְמָאָה, וְהַשְּׁלִישִׁית מִזְכִּירָתוֹ לְקַרְבָּן (נדה מ"ג: מגילה ח:).

(10) גור אריה כאן ד"ה את תורת הזב בעל ראייה אחת ומהו תורתו וכו'. משמע ד"ה את תורת הזב" לא איירי רק בבעל ראייה אחת, ואילו "והזב את זובו" (פסוק לג) כולל בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות. אבל בתורת כהנים לא קאמר כך, וכך אמרו שם; "זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע" – זה זב בעל ראייה אחת שהוא כבעל קרי, טובל וטהור בהערב שמשו, "והדוה בנדתה והזב" – בעל שתי ראיות שהוא נמי מטמא משכב ומושב, וצריך ביאת מים חיים ופטור מן הקרבן (רש"י פסוק ג)'. פירוש, מדכתיב "זאת תורת הזב" ולא הוצרך לכתוב, דהרי כתיב בסיפא דקרא "והזב את זובו", אלא הך "תורת הזב" לא איירי בזב דכתיב בסיפא דקרא, ומדהקיש זה הזב ל"אשר תצא ממנו שכבת זרע", וגם הקיש אותו לנדה, דכתיב "והדוה בנדתה", והוי ליה למכתב "זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע והזב את זובו", אלא הקיש זה הזב לבעל קרי, וזהו זב של בעל ראייה אחת, דטובל וטהור לערב. וגם הקיש אותו לנדה, שיהא מטמא משכב ומושב כמו נדה (פסוקים כ-כב), וזהו זב בעל שתי ראיות. כי זב דרישא דקרא הקיש אותו לשניהם, "והזב את זובו" לזב שלש ראיות הוא דאמא. אבל רש"י, מפני שפירש הפשט, פירש לפי פשוטו, ד"ה את תורת הזב" איירי בבעל ראייה אחת:

מלבים לתו"כ. וכבר בארנו בפר' צו (סימן כד) שכל מקום שאומר "זאת תורת" בא להכניס דברים רבים

תחת תורת אחת וכללים מיוחדים, ועל זה דרש (מן משנה י' והלאה) הדרושים המקובלים בזה שמ"ש "זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע" בא להשוותם זה לזה – שהרואה קרי יש לו דימוי להזב שסותר בזיבה. אמנם מ"ש "לטמאה בה" יש בה זרות שכבר שמנו חק (בסדר ויקרא סימן שו) שכל מקום שנזכר שם ופעל "טומאה", לא נזכר אחריו שימוש הב' רק אם הוא טומאה שהוא הפך הקדושה, לא אם הוא טומאה ממש. וכל מקום שנזכר על טומאה שימוש הב' יש בו דרוש כמו שבארנו שם. ודריש שיאמר ששכבת זרע אינו סותר רק לפי טומאתה המיוחדת בה – שאינו אלא יום אחד – כן אינו סותר אלא רק יום אחד, לא כל ימי הספירה כמו הזוב. וכבר בארנו בפר' צו (סימן כג) בתורה אור שכל מקום שיאמר "זאת תורת" בא למעט רק תורה זאת, לא זולתה, ובא למעט שרק שכבת זרע סותר, לא מי רגלים, וזה פירוש משנה יא. ואמר (במשנה יב) שמ"ש "והדוה בנדתה" אינו כפי חוקי הלשון כי שם "דוה" מורה על זיבת הדם או החולי שיש לו מהגרת דם הנדות, ושם "נדות" מורה על הריחוק על שהיא מופרשת מבעלה. ואחר שהדוה והגרת הדם היא סיבת הנדה והריחוק, היה לו לומר "והנדה בדוותה". ועל כן פירש בדרך דרוש שרצונו לומר שהדוה תהיה בנדתה רצונו לומר שתשאר בריחוקה עד שתטבול. וזקנים הראשונים היו אומרים שגם לא תתקשט, ור' עקיבא למד שבזה תתגנה על בעלה ודרכיה דרכי נועם רצונו לומר שתשאר מרוחק לענין איסור תשמיש. ומובא בשבת (דף סד) ויען שבנדה לא נזכר טבילה, למדוה מפה. ואמר (במשנה יג) שמ"ש "והזב את זובו" בא להקיש הזיבה אל הזוב שתטמא במשא כמוהו. ומובא בנזיר (דף סז), נדה (דף כח, לד) והוא כרבנן למעלה (סימן קמ) ומ"ש "לזכר ולנקבה" בא לרבות את המצורע, רצונו לומר כי בזב ובזבה מחולקים הזכר מן הנקבה בדיניהם – הזב מטמא בלובן ובראיות והנקבה מטמאה באודם ובימים. לכן אומר שדינים אלה שייכים גם בדבר שהזכר והנקבה שוים בו שהוא המצורע שנזכר מפ' הקודמת שמעיינותיו ומעיינותיה שוים בטומאה. והנה בנדה (דף לה:) אמר לזכר לרבות מצורע, ולנקבה לרבות מצורעת למעיינותיהם. ומקשה אילימא לשאר מעיינותיה, מזכר נפקא! אלא לטמא דם טהרה שלה ר"ל מצורעת יולדת. וז"ש בספרא ולנקבה לרבות את היולדת פי' מצורעת יולדת. ור"י בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אמר שצריך "לזכר ולנקבה" מפני שכתוב בתחלת הפר' "איש איש" ומשמע רק איש גדול, ולפ"ד כן בכל מקום שכתוב בפ' "ואיש" "ואשה" נאמר

רק גדול וגדולה שהוא לא סבירא ליה מה שדרש למעלה (סימן ??) שכפל "איש איש" מורה על הכללות, כי סבירא ליה דברה תורה כלשון בני אדם, לכפול השם לצחות הלשון, ולכן באר פה שהדין נוהג "לזכר ולנקבה" – אף לקטנים. ומ"ש "לאיש אשר ישכב עם טמאה" נרבה שומרת יום כנגד יום שתטמא את בועלה, שלכן אמר למעלה "טמאה היא" וכמו שבארנו למעלה (סימן קצ).

שמיני י, ט. יִינ וְשָׁכַר אֶל־תַּשְׁתָּהּ | אֶתְּהָ | וּבְגִידָהּ אֶתְּהָ | בְּבָאֲכֶם אֶל־אֶהָל מוֹעֵד וְלֹא תִמְגְּלוּ חֻקֹּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:

רש"י ד"ה יין ושכר. יין דְּרָךְ שְׁכָרוֹתוֹ (ספרא): **בבאכם אל אהל מועד.** אין לי אֶלָּא בְּבָאֲכֶם לְהִיכָל, בְּגִשְׁתֶּם לְמִזְבֵּחַ מִיָּד? נֶאֱמַר כָּאן בִּיאַת אֶהָל מוֹעֵד וְנֶאֱמַר בְּקִדּוּשׁ יָדַי וְנִגְלִים בִּיאַת אֶהָל מוֹעֵד, מִה לְהִלָּךְ עֲשֵׂה גִישַׁת מִזְבֵּחַ כְּבִיאַת אֶהָל מוֹעֵד, אֶף כָּאן עֲשֵׂה גִישַׁת מִזְבֵּחַ כְּבִיאַת אֶהָל מוֹעֵד (שם):

מזרחי. יין ושכר דרך שכרותו. בת"כ אליבא דר' אלעזר דאמר אל תשת בדרך שכרותו הא אם הפסיק בו או שנתן לתוכו מים כל שהוא פטור דהאי ושכר לאו לרבווי כל שאר משכרין הוא דאתא כדרכי יהודה אלא לגלויי על היין שאינו חייב עליו אלא אם כן שתה אותו בדרך שכרות אבל אם הפסיק ברביעית יין ולא שתה אותה בבת אחת אלא לחצאין אינו חייב ואף על פי שכל אסורין שבתורה אם הפסיק באכילתו ושהה בהן כדי אכילת פרס או ששהה בשתייתן כדי שתיית רביעית מצטרפין לשיעור כאילו אכל ושתה כל השיעור בבת אחת שאני הכא דטעם איסורו אינו אלא מפני השכרות ובהפסקה ליכא שכרות ות"ק פליג עליה בהא וסובר שאף בזה אם שהה בשיעור רביעית בין שתייה לשתייה כדי אכילת פרס הרי הוא כאילו שתה כל הרביעית בבת אחת דומיא דכל האסורים שבתורה כדתנן בכריתות בפרק אמרו לו שתה רביעית יין ושהה בשתייה בכדי אכילת פרס ונכנס למקדש חייב ר' אלעזר אומר אם הפסיק בה או שנתן לתוכה מים כל שהוא פטור ואף על פי שהיו"ו של ושכר מורה כר' יהודה דאמר אין לי אלא יין מגיין לרבות כל המשכרין ת"ל ושכר אם כן למה נאמר יין על היין במיתה ועל שאר המשכרין באזהרה עם כל זה נטה הרב לדברי רבי אלעזר משום דרבנן ס"ל בהא כרבי אלעזר וילפי שכר שכר מנזיר מה להלן ביוצא מן הגפן בלבד ולא בשאר משכרין אף כאן ביין בלבד ולא בשאר משכרין ולא אתא אלא לגלויי על היין שיהא

בדרך שכרותו והיו"ו של ושכר יהיה לפי זה וי"ו הביאור כאילו אמר כשהוא שכר וכמוהו והנותר ממנו יאכל שפירשו כשהנותר ממנו יאכל כמו שפירשתי במקומו:

שיחת ש"פ שמיני תשמ"א סל"ו-מ. בנוגע צו פירוש רש"י אויפן פסוק "יין ושכר אל תשת:רש"י איז מעתיק די ווערטער "יין ושכר" און ער איז מפרש: "יין דרך שכרותו". ד.ה., אז דער פירוט אין "יין ושכר" איז ניט אז עס זיינען דא צוויי זאכן (וואס זיי זיינען אסור צו טרינקען), יין און שכר - נאר, אז דא רעדט זיך וועגן איין זאך, יין, און דער פירוש אין "יין ושכר" איז, אז דער איסור פון "אל תשת" איז צו טרינקען "יין דרך שכרותו". שטעלט זיך גלייך די שאלה: אלעמאל ווען עס שטייט א ווא"ו אויף א צווייטן ווארט מיינט דאס אין פששים אז דאס קומט מוסיף זיין נאך אן ענין, ווי לדוגמא - "ראובן ושמעון", "כסף וזהב", "זהב וכסף" וכיו"ב - איז פארוואס מיטאמאל דא איז רש"י משה נאון זאגט אז "יין ושכר" מיינט ניט יין און שכר, נאר "יין דרך שכרותו"? ובפרט אז אין תרגום אונקלוס, וואס רש"י בריינגט אים כמ"פ אלס פירוש אין פששים, ווי לדוגמא אין פרשתנו גופא עטליכע פסוקים פריער (ט, כד) אויף "וירונו" זאגט רש"י "כתרגומו", איז ער מתרגם בפשטות אז "יין ושכר" זיינען צוויי ענינים. אפילו אין תרגום יונתן בן עוזיאל, וואס ער איז ווייטער פון פשט ווי תרגום אונקלוס, איז ער אויך מתרגם אז דאס זיינען צוויי ענינים. איז פארוואס רש"י מפרש אז דאס איז איין ענין, און דאס מיינט "יין דרך שכרותו". די קשיא ווערט באך שטארקער: ווייטער אין פ' נשא שטייט אויך (בנוגע צו א גזיר) (ו, ג) "מיין ושכר יזיר", און דארטן מוז מען טייטשן אז דאס זיינען צוויי זאכן, ווארום גלייך דערנאך שטייט דארטן אין פסוק "חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה" - איז בשעת דער בן חמש למקרא וועט קומען דארטן וועט ער פרעגן: אויב "יין ושכר" זיינען צוויי זאכן כדמוכח אין פ' נשא - איז פארוואס האט אים רש"י מפרט געווען אין ס' שמיני "יין ושכר" היפך הפשט, אז דאס זיינען ניט צוויי זאכן? און וויבאלד אז רש"י ווייסט פון דעם וואס עס שטייט אין פ' נשא שוין דא אין פ' שמיני, האט ער דאס געדארפט באווארעגען, און לערנען אויך פ' שמיני כפשטות הענין, אז דאס זיינען צוויי זאכן. און ווי מ'זעט טאקע, אז דער ראב"ע איז דאס מפרט (אין פ' שמיני) אלס צוויי באזונדערע זאכן - איין זאך יין, און א צווייטער זאך שכר, "העשו ממיין חטה או דבש או תמרים". מפרשי רש"י (רא"ם, ש"ח. משכיל לדוד) ווילן מבאר זיין אז

רש"י איז אזוי מפרש דערפאר וואס ער לערנט ווי עס שטייט אין תו"כ און אין גמ' אין כריתות און לערנט עס אפ פון א גזירה שוה (ראיים שם) וכו' מ'קען אבער אזוי ניט זאגן אין פרש"י - ווארום פרש"י איז פשט"ם, און ניס לימוד ע"ד ההלכה, און דערצו איז רש"י צו די אלע ענינים (וואס עס שטייען אין די מפרשים) בכלל ניט מרמז. ובפרט אז אין חו"כ גופא זיינען דא דריי דיעות, און איינע פון זיי איז, אז יין ושכר זיינען צוויי באזונדערע זאכן - האט דאך רש"י געקענט אזוי מפרט זיין, וויבאלד אז דאס איז פשוט הכתוב (כנ"ל). און דאס וואס די מפרשים ווילן זאגן אז רש"י לערנט עס אפ פון א גזירה שוה, און אויך - אז רש"י נעמט אן די דיעה פון א רבים לגבי א יחיד, וואס דעמאלט איז הלכה בכרים - איז רש"י דערצו אינגאנצן ניט מרמז, במילא קען מען אזוי ניט לערנען אין פרש"י. אין דערויף קומט צו נאך א שאלה אויף פרש"י וואס די מפרשים (רא"ם, משכיל לדוד) פרעגן און פארענטפערן: לויט פרש"י אז "יין ושכר" איז איין זאך, און דאס מיינט "יין דרך שכרותו", איז דער ווא"ו פון "ושכר" לכא' איבעריק. און זיי פארענטפערן אז דאס איז א ווא"ו יתירה, ווי מ'געפינט בכ"מ אז אין א פסוק שטייט א ווא"ו א יתירה. דאס איז אבער ניט קיין תירוץ מספיק, ווארום יעדער מאל וואו ס'איז דא א ווא"ו יתירה אין תורה, זאגט רש"י בפירוש אז דאס איז א ווא"ו יתירה, ווי גערעדט אין דער פריערדיקער התוועדות בנוגע צו פרש"י אין פ' צו אויפן פסוק "וממחרת והנותר ממנו", וואס דארטן זאגט ער בפירוש אז דער ווא"ו פון "והנותר" איז א ווא"ו יתירה, און כאטש אז ער זאגט דארטן אז "יש כמוה הרבה במקרא", איז אבער בפועל זעט מען אז רש"י זאגט בפירוש ווען ס'איז דא א ווא"ו יתירה, ווי געבראכט דעמאלט. און וויבאלד אז רש"י דא זאגט גארניט צו מרמז זיין אז דער ווא"ו פון "ושכר" איז א ווא"ו יתירה, איז פארשטאנדיק אז רש"י לערנט ניט אזוי. שטעלט זיך די שאלה פארוואס רש"י איז מפרש אז "יין ושכר" מיינט "יין דרך שכרותו", ווען ער האט געקענט מפרט זיין כפשוטו אז דאס מיינט צוויי זאכן, יין און שכר, ווי פארשטאנדיק בפשוט פון דעם ווא"ו אין "ושכר", וואס מיינט - און (נאך א זאך) שכר.

שם סנ"ב-ג"ד. דער ביאור אין פירוש רש"י פארוואס רש"י איז מפרש "יין ושכר" - "יין דרך שכרותו", און ניט אז יין ושכר זיינען צוויי באזונדערע זאכן: רש"י פארלאזט זיך אויף דעם וואס ער האט שוין פריער אין די פרשה מפרש געווען: פריער אין דער פרשה ווערט

דערציילט וועגן דער חטא פון נדב ואביהוא, "ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עלי' קטורת לפני ה'" (י, א-ב). ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו בריינגט דארטן רש"י (לויט איין דעה) אז "שתויי יין נכנסו למקדש, תדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שתויי יין למקדש כו". ד.ה. אז דער איסור פון "יין ישכר אל תשת אתה ובניך אתך גו" האט דער אויבערשטער געזאגט דערפאר (בהמשך און אלס מסובב צו דעם) וואס נדב ואביהוא "שתויי יין נכנסו למקדש" און מ'האט געזען וואס דערפון איז ארויס, דערפון איז פארשטאנדיק אז דער איסור פון "יין ושכר אל תשת" דארף זיין אין דעם ענין וואס נדב ואביהוא האבן געטאן, וואס דאס איז געווען בפשוט אז זיי האבן געטרונקען נאר יין, בלשון רש"י - "שתויי יין נכנסו למקדש" - ווארום אפילו דאס וואס זיי האבן געטרונקען יין און זיינען אריין אין משכן איז א חידוש גדול, ועאכו"כ אז ס'איז אפגעפרעגט לגמרי צו זאגן אז פאר דעם וואס זיי האבן געהאלטן בא אריינגיין אין משכן עובד זיין עבודתם און נאך ביום השמיני למילואים, האבן זיי זיך אוועקגעזעצט טרינקען יין און שכר! וואס דעריבער ווען עס שטייט דערנאך דער איסור "יין ושכר אל תשת" (וואס קומט בהמשך און אלס מסובב צו חטא נדב ואביהוא) - קען רש"י ניט טייטשן אז דאס מיינט יין און שכר - ווארום דעמאלט וועט דער בן חמש למקרא פרעגן: "שכר" - מאן דער שמ"י?! נדב ואביהוא האבן דאך נאר געטרונקען יין. דעריבער איז רש"י מפרש אז "יין ושכר" מיינט - "יין דרך שכרותו". משא"כ אין פרשת גזיר אין פ' נשא, וואס ער איז דאך געווארן א נזיר דורך דעם וואס ער האט געזען א "סוטה בקלקולה", ווי רש"י בריינגט דארטן (ו, ב), אז "הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין שהוא מביא לידי ניאוף" - מיינט "מיין ושכר יזיר", צוויי באזונדערע זאכן, יין און שכר - ווארום דארטן איז ניט נוגע ווי דער סוטה איז געווארן שיכור, צי דורך יין אדער דורך שכר, דער עיקר איז אז זי איז געווארן שיכור (דערפאר וואס "נכנס בה רוח מטהו"). במילא איז אויך אין דעם איסור אויפן נזיר (וואס האט געזען דער "סוטה בקלקולה" ניטא קיין נפק"מ ווי ער ווערט שיכור, צי דורך יין אדער דורך שכר. מ'דארף נאך אבער פארשטיין אין פרש"י בפרשתנו: אויב "יין ושכר" מיינט ניט יין און שכר, נאר "יין דרך שכרותו" - פארוואס שטייט "ושכר" מיט א ווא"ו? איז דאס לכתחילה קיין שאלה ניט בא דעם בן

חמש למקרא, ווארום ער האט שוין געהאט עד"ז פריער אין חומש, אין חומש בראשית: אין פ' לך לך טטייט בא אברהם (יב, ט) "הלוח ונסוע הנגבה". שטעלט זיך לכא' גלייך די שאלה - פארוואס שטייט "הלוח ונסוע הנגבה" מיט א וא"ו. איז דאס אבער לכתחילה קיין שאלה ניט בא דעם בן חמש למקרא, וואס דערפאר דארף דאס אים רט"י בכלל ניט באווארענען דארט: דער פירט אין דעם "הלוח ונסוע הנגבה", איז - אז ניט אז ס'איז סתם געווען אן עבין פון "הלוח", נאר דער "הלוח" איז געווען אין אן אופן פון "ונסוע" און אין אן אופן "הנגבה". ד.ה. אז מיט דער וא"ו פון "ונסוע" קומט דער פסוק צוגעבן, אז נוסף לזה וואס דא איז געווען יהלוח" איז דאס געווען אין אן אופן פון "נסוע", אין אן אופן אז ער איז געפארן, און וואוהין - "הנגבה". ועד"ז פארשטייט דער בן חמש למקרא אין פרשתנו, אז דאס וואס עס שטייט "יין ושכר" און רש"י איז מפרט "יין דרך שכרותו" - מיינט, ניט נאר אז ער טרינקט יין, נאר אז ער טרינקט דאס אין אן אופן פון "שכר", אז דערפון וועט ער ווערן שיכור, "יין דרך שכרותו". ועד"ז ווי "הלוח ונסוע הנגבה" מיינט, אז ער איז "הלוח" אין אן אופן אז ער פארט, און ער פארט "הנגבה" - איז עד"ז מיינט "יין ושכר" אז ער טרינקט יין אין אן אופן אז דערמיט וועט ער ווערן שיכור. ובלשון פון כמה ספרים - אז דער ואין איז א וא"ו הביאור, ווי דער רא"ם זאגט עס דא בנדו"ד (בנוגע צו דעם וא"ו פון "ושכר"). נער זאגט עס אויך בנוגע צו דעם וא"ו פון "והנותר" אין פ' צו, אבער דארטן זאגט רש"י אז דאס איז א וא"ו יתירה, און איז בכלל ניט מרמז דערצו אז ס'איז א וא"ו הביאור].

(11) ספר זכרון. ראה הערה 5.

(12) רבניו הלל לתורת כהנים. ראה בסוף.

קרוב אהרן לתורת כהנים. ראה הערה 5.

גו"א כאן. זאת תורת הזב בעל ראייה אחת ומהו תורתו וכו'. משמע ד"זאת תורת הזב" לא איירי רק בבעל ראייה אחת, ואילו "והזב את זובו" (פסוק לג) כולל בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות. אבל בתורת כהנים לא קאמר כך, וכך אמרו שם; "זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע" — זה זב בעל ראייה אחת שהוא כבעל קרי, טובל וטהור בהערב שמשו, "והזב בנדתה והזב" — בעל שתי ראיות שהוא נמי מטמא משכב ומושב, וצריך ביאת מים חיים ופטור מן הקרבן (רש"י פסוק ג). פירוש, מדכתיב "זאת תורת הזב" ולא הוצרך לכתוב, דהרי

כתיב בסיפא דקרא "והזב את זובו", אלא הך "תורת הזב" לא איירי בזב דכתיב בסיפא דקרא, ומדהקיש זה הזב ל"אשר תצא ממנו שכבת זרע", וגם הקיש אותו לנדה, דכתיב "והזדה בנדתה", והוי ליה למכתב 'זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע והזב את זובו', אלא הקיש זה הזב לבעל קרי, וזהו זב של בעל ראייה אחת, דטובל וטהור לערב. וגם הקיש אותו לנדה, שיהא מטמא משכב ומושב כמו נדה (פסוקים כ-כב), וזהו זב בעל שתי ראיות. כי זב דרישא דקרא הקיש אותו לשניהם, "והזב את זובו" לזב שלש ראיות הוא דאמא. אבל רש"י, מפני שפירש הפשט, פירש לפי פשוטו, ד"זאת תורת הזב" איירי בבעל ראייה אחת:

פסחים סז עמוד ב. זב נמי טמויי מטמי באונס כדכר הונא. דאמר רב הונא: ראיה ראשונה של זב מטמא באונס.

רש"י ד"ה זב נמי מטמא באונס - כגון בראיה ראשונה שאין בה אלא טומאת ערב דאיתקש לשכבת זרע דכתיב (ויקרא ט"ו:ל"ב) זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע והיינו ראייה ראשונה דלא מנה ביה בהאי קרא אלא חדא זיבה דאזלינן בתר מניינא דקרא כדאמרין במגילה (ד' ח.) מנה הכתוב שתיים וקראו טמא כו':

מגילה ח עמוד א. מתני' אין בין זב הרוצה שתי ראיות לרוצה שלש אלא קרבן. גמ' ה' לענין משפך ומושב וספירת שבעה — זה וזה שוין. מנהיג מילי? דתנו רבנן: רבי סימאי אומר: מנה הפתוב שנים, וקראו "טמא". שלש, וקראו "טמא". ה' כיצד? שנים לטומאה ושלש לקרבן.

רש"י פרשתינו טו, ג. או החתים. שייצא עב, וסותם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זובו, זהו פשוטו; ומדרשו: מנה הפתוב הראשון ראיות שנים וקראו טמא, שפאמר זב מבשרו זובו טמא הוא, ומנה הפתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שפאמר טמאתו בזובו רר בשרו את זובו או הפתים בשרו מזובו טמאתו הוא, ה' כיצד? שנים לטמאה, והשלישית מזיקתו לקרבן (נדה מ"ג): מגילה ח.)

(18) תורת כהנים לפסוק לג. [יב] "והזדה בנדתה" — זקנים הראשונים היו אומרים "תהיה בנדתה" — לא תכחול ולא תפקוס עד שתבא במים. עד שבא רבי עקיבא ולמד: נכנס הדבר לידי איבה והוא מבקש לגרשה. הא

מה אני מקיים "והדוה בנדתה" – תהא בנדתה עד שתבא במים.

שבת סד עמוד ב. תנן: בַּכּוּל וּבַפֶּאֶה נִכְרִית לְחֻצָּר. בְּשִׁלְמָא לְרַב — גִּיחָא, אֱלָא לְרַבִּי עֲנִי בַר שִׁשּׁוֹן קָשִׁיָּא! רַבִּי עֲנִי בַר שִׁשּׁוֹן מְשֻׁמִּיָּה דְמָאן קָאָמַר לִיהָ? — מְשֻׁמִּיָּה דְרַבִּי יִשְׁמַעְלָא בַר יוֹסִי, רַבִּי יִשְׁמַעְלָא בַר יוֹסִי תִּנָּא הוּא וּפְלִיג. וְרַב, מַאי שָׁנָא הֵי? אָמַר עוֹלָא: כְּדִי שְׁלָא תִתְגַּנֵּה עַל בַּעְלָה. כְּדִתְנִיָּא: "וְהִדְנָה בְּנִדְתָּה" — זְקָנִים הִרְאִישׁוּנִים אָמְרוּ שְׁלָא תִכְחֹל וְלֹא תִפְקֹס וְלֹא תִתְקַשֵּׁט בְּבִגְדֵי צְבָעוֹנִין, עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלִימַד: אִם כֵּן — אִתָּה מְגִנָּה עַל בַּעְלָה, וְנִמְצָא בַּעְלָה מְגֻרָשָׁה. אֱלָא מַה תִּלְמֹד לומר: "וְהִדְנָה בְּנִדְתָּה" — בְּנִדְתָּה תִּהְיָ עַד שֶׁתֵּבֵא בְּמִים.

נדה נד עמוד ב. מִתְנִי' דָּם הַנְּדָה וּבִשְׂרָה הַמַּת מִטְמֵאִין לַחִין וּמִטְמֵאִין יִבְשִׁין אֲבָל הַזּוֹב וְהַנִּיעַ וְהָרוּק וְהַשֶּׁרֶץ וְהַנִּבְלָה וְהַשִּׁכְבָּת זֶרַע מִטְמֵאִין לַחִין וְאִין מִטְמֵאִין יִבְשִׁין וְאִם יִכּוּלִין לְהַשְׁרוּת וּלְחֹזֵר לַכּוּמֹת שֶׁהֵן מִטְמֵאִין לַחִין וּמִטְמֵאִין יִבְשִׁין וְכִמָּה הִיא שְׂרִייתָן בְּפוֹשְׁרִין מַעַת לַעַת רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר בִּשְׂרָה הַמַּת יִבֵּשׁ וְאִינוּ יִכּוּל לְהַשְׁרוּת וּלְחֹזֵר לַכּוּמֹת שֶׁהִיא טְהוֹרָה. גַּמ' מִנָּא הֵי מִיָּלִי אָמַר חֲזַקִּיָּה דֹאמַר קִרָא (וִיקְרָא טו, לג) וְהַדּוּה בְּנִדְתָּה מְדוּה כְּמוֹתָהּ מַה הִיא מִטְמֵאָה אִף מְדוּה מִטְמֵאָה אֲשַׁכְּחֹן לַח יִבֵּשׁ מִנֶּלֶן אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר קִרָא (וִיקְרָא טו) יִהְיֶה בְּהוּיָתוּ יֵהָא.

(19) ויקרא ו, ב. צוֹ אֶת־אֶהְרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל־מוֹקְדָּה עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלֵּלִיל עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ:

רש"י ד"ה זאת תורת העולה וגו'. הָרִי הָעֹנֵן הֵנָּה בָּא לְלַמֵּד עַל הַקֹּטֶר וְהַלְבִּים וְאֲבָרִים שֶׁיֵּהָא כָּשֶׁר כָּל הַלֵּלִיל, וְלַלְמֹד עַל הַפְּסוּלִין אִי זֶה אִם עֹלָה יִרְד, וְאִי זֶה אִם עֹלָה לֹא יִרְד, שֶׁכָּל תּוֹרָה לְרִבּוּת הִוא בָּא, לומר — תּוֹרָה אֶחָד לְכָל הָעוֹלָם, וְאֶפְלוּ פְּסוּלִין, שְׁאֵם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ (שם):

שם ז. וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקֹּרֵב אֵתָּה בְּגִי־אֶהְרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:

רש"י ד"ה וזאת תורת המנחה. תּוֹרָה אֶחָד לְכָלֶן — לְהַטְעִינָן שֶׁמֶן וְלִבְנָה הָאֶמּוּרִין בְּעִנְיָן, שֶׁיִּכּוּל אִין לִי טְעוֹנוֹת שֶׁמֶן וְלִבְנָה אֱלָא מִנְחַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא נִקְמָצָה, מִנְחַת פְּהָגִים שֶׁהִיא כָּלִיל מִנֶּן? ת"ל תּוֹרַת (ספרא):

(20) רבינו בחיי כאן. וּלְפִי סֵדֶר הַפְּרָשִׁיּוֹת הִיא רִאשִׁי שִׁיקְדִים וְיֹאמַר וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכֵּב עִם טְמֵאָה וְשִׁתְּסִיִּים

הַפְּרָשָׁה לִזְכֹּר וּלְנִקְבָּה, וְשִׁיאָמַר כֵּן וְהַדּוּה בְּנִדְתָּה וְהֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכֵּב עִם טְמֵאָה וְהַזּוֹב אֵת זֻכּוֹ לִזְכֹּר וּלְנִקְבָּה, כִּי כֵן סֵדֶר הַפְּרָשִׁיּוֹת אִם תִּסְתַּכֵּל בָּהֶן. אֲבָל לְפִי דַעֲתִי שְׁנֵה הָעִנִּין מִפְּנֵי שִׁיְהִיהָ סִיּוּם הַפְּרָשָׁה בְּמִלַּת טְמֵאָה כְּדִי לְהַסְמִיךְ אוֹתוֹ לְמִיתַת בְּנֵי אֶהְרֹן, וְלִרְמוֹז בְּזֶה כִּי מִיתַתֵּן הִיתָה עַל שֶׁנִּכְנְסוּ לְמִקְדָּשׁ בְּטוֹמָאָה, כִּי זֶה אֶחָד מִן הַדַּעֲוֹת שֶׁבָּאוּ לְחַכְמִים ז"ל בְּמִדְרָשׁם בַּחֲטָאִים שֶׁל נֹדֵב וְאֲבִיהוּא,

(24) באר מים חיים (לאחי המהריל) כאן סק"י. וְזֶהוּ שֹׁאֵמַר לְזָב אֵת זֻכּוֹ שְׁתֵּי פַעְמִים, לְשׁוֹן רִיבּוּי זִיבוֹת. וְאִפְשָׁר שִׁישׁ הַפְּרָשָׁה ג"כ בֵּין בַּעַל ב' רִאשִׁיּוֹת לִג' רִאשִׁיּוֹת, לַעֲנִין הַבֹּאֵת קֶרֶבֶן, אֲבָל לַעֲנִין ז' נִקְיִים שְׁנֵיהֶם שׁוּוֹין, שֶׁהִרִי אִינוּ טְמֵא טוֹמָאָה עֶרֶב רַק בַּעַל רִאשִׁיָּה אֶחָד:

(25) רמב"ן פרשתינו טו, יא. וְעַל דֶּרֶךְ הַפֶּשֶׁט שֶׁתִּהְיֶה צְרִיכָה רְחִיצָה בְּמִים חַיִּים כִּזְבֵּן אֲבָל רְבוּתֵינוּ הַקָּלוּ בְּטַהֲרַת הַזֶּבֶה שֶׁתִּטְהַר כְּדֶרֶךְ שֹׁאֵר הַנִּטְהָרִים מִטוֹמָאָתָם בְּמִי מִקְוֶה (תּוֹסַפְתָּא מִגִּילָה פ"א ה"א) וְהַטַּעַם לָהֶם מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִיא צְרִיךְ לְהַזְכִּיר כָּלֶל "וְאַחֲרֵי תִטְהַר" שֶׁבְּכָלֶל הָאִישׁ הִיא שֶׁלֹּא בָּא הַכְּתוּב אֲלָא לְהַזְכִּיר הַחֲלוּק שְׁבִין הַזֶּכֶר לְנִקְבָּה שִׁיְהִיהָ זֹכָבָה בְּדָם וּלְחַלֵּק בֵּין עֵת נִדְתָּה וּבֵין בְּלֹא עֵתָה וּלְפִיכֵךְ סִבְרוּ שֶׁבָּא הַכְּתוּב לְרִבּוּת לֵה טַהֲרָה לומר "וְאַחֲרֵי תִטְהַר" כְּנִטְהָרִים בְּתוֹרָה גַּם בְּלֹא מִים חַיִּים:

(26) שפתי חכמים סק"ס. בעל ב' ראיות. דַּק"ל דֵּהָא מְדַמָּה הַזֵּב לְבַעַל קָרִי לְהוֹדִיעַ שְׁטוֹמָאָתוֹ אִינוּ אֲלָא כְּבַעַל קָרִי שֶׁהוּא טוֹמָאָה עֶרֶב, וְאַח"כְּ כְּתִיב וְהַדּוּה בְּנִדְתָּה וְגו' שֶׁמְדַמָּה אוֹתוֹ לְנִדָּה שֶׁהִיא מִטְמֵאָה טוֹמָאָה חֲמוּרָה, וְע"ז פִּירֵשׁ שֶׁזֶה קָאִי עַל בַּעַל שְׁתֵּי רִאשִׁיּוֹת שֶׁהֵן מִטְמֵאִין טוֹמָאָה חֲמוּרָה כְּמוֹ שֶׁמְפֹרֵשׁ לַעֲלִי, וְהַבַּעַל שְׁתֵּי רִאשִׁיּוֹת הוּא מִקִּישׁ לְנִדָּה שֶׁאִינָה מְבִיאָה קֶרֶבֶן, וּמִדַּהֲזָכִיר הַכְּתוּב ג' זִיבוֹת מוֹרָה עַל בַּעַל ג' רִאשִׁיּוֹת מְבִיא ג"כ קֶרֶבֶן כְּמוֹ שֶׁמְפֹרֵשׁ לַעֲלִי בַּפְּרָשָׁה:

(28) וארא ו, ט. וַיִּדְבֹּר מִנְּשָׁה בֶן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שִׁמְעוּ אֶל־מִנְּשָׁה מִקְצָר רוּחַ וּמַעֲבָדָה קָשָׁה:

רש"י ד"ה וגם הקמתי וגו'. וְכִשְׁבָּקֵשׁ אֲבָרָהֶם לְקַבֵּר אֵת שְׂרָה לֹא מִצָּא קָבֶר עַד שֶׁקָּנָה בְּדָמִים מִרְבִּים, וְכֵן בְּיִצְחָק עָרְעָרוּ עָלָיו עַל הַבָּאָרוֹת אֲשֶׁר חָפַר, וְכֵן יַעֲקֹב וַיִּקֶּן אֵת חֶלְקֵת הַשָּׂדֶה, לְנִטּוֹת אֶהְרֹן, וְלֹא הִרְקָרוּ אֶחָד מִדּוֹתֵי, וְאַתָּה אָמַרְתָּ לָמָּה הִרְעַתָּה? וְאִין הַמִּדְרָשׁ מְתִישֵׁב אֶחָד הַמִּקְרָא מִפְּנֵי כָּמָה דְּבָרִים, אֶחָד, שֶׁלֹּא נִצָּאֵר וְשִׁמִּי ה' לֹא שָׁאָלוּ לִי, וְאִם תֹּאמַר לֹא הוֹדִיעֵם שֶׁכָּפַד שְׁמוֹ, הָרִי

תחלה פשוטגלה לאברהם בין הבתרים נאמר "אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים" (בראשית ט"ו), ועוד היאך הסמיכה נמשכת בדברים שהיא סומך לכאן וגם אני שמעתי וגו' לכן אמר לבני ישראל? לכה אני אומר יתישב המקרא על פשוטו, דבור דבור על אפניו, והדרשה תדרש, שנאמר "הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע" (ירמיהו כ"ג) – מתחלק לכמה ניצוצות (סנהדרין ל"ד):

לקוטי שיחות חלק כא עמוד 33. דער פשט פון דעם וואס רש"י זאגט (לכך אני אומר יתישב המקרא על פשוטו כו') והדרשה תדרש, איז ניט ווי מען לערנט בשטחיות, אז רש"י קומט לאזן הערן אז דער דרש איז אן ענין אמיתי אין תורה (- לויט דרך הדרש) דמאי קמ"ל?! נאר דער פשט דערפון איז: פשוטו" פון דעם מקרא דא מאנט עס זאל זיין והדרשה תדרש" - היינו - ע"ד ווי רש"י זאגט בכמה מקומות אז אין המקרא הזה אומר אלא דרשני" נאר מיט א חילוק עיקרי: אין יענע ערטער, קען מען לויטן דרך הפשט אינגאנצן ניט מיישב זיין (דברי) המקרא, ובמילא - אין המקרא הזה אומר אלא דרשני": דער (עיקר) פירוש המקרא איז לויטן דרש אין אונזער פסוק זאגט אבער רש"י א נייעם אופן בפירוש המקרא (וואס מ'האט ביז אהער ניט געהאט), אז אע"פ אז דער מקרא האט א פירוש בדרך הפשט, און נאכמער - דער פירוש איז דער עיקר (ערשטער) פירוש, היות אז דווקא ער איז מיישב המקרא דבר דבור על אופניו, פונדעסטוועגן זאגט, מאנט דער פשט גופא, אז והדרשה תדרש" - - מען מוז אנקומען צו דעם דרש. דאס הייסט, אז דער פשט גופא איז מכריח אז דער פסוק אנטהאלט אין זיך סיי דעם פירוש הפשוט און סיי דעם פירוש פון והדרשה (תדרש)". ומהאי טעמא איז רש"י מעתיק דעם מדרש - אע"פ אז אין המדרש מתיישב אחר המקרא" - ווייל אין דעם פאל, בלייבט רש"י למסקנא (אויך) מיטן מדרש, וכן"ל והדרשה תדרש".

(29 בראשית ג, ח. וישמעו את-קול יהוה אלהים מתהלך בגן עדן היום ויתחבא האדם ואשתו מפני יהוה אלהים בתוך עצי הגן:

רש"י ד"ה וישמעו. יש מדרשי אגדה רבים וקבר סדרים רבותינו על מכונם בכ"ר ובשאר מדרשות; ואני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא ולאגדה המישיבת דברי המקרא דבר דבור על אפניו:

(30 פרשתנו טו, ב-ג. דברו אל-בני ישראל ואתם אלהים איש איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא: ונאת תהיה טמאתו בזובו כר בשאו את-זובו או-הקתים בשרו מזובו טמאתו הוא:

(31 רש"י ד"ה רר. לשון ריר — שזב בשרו את זובו כמו ריר, שיוצא צלול: או החתים. שיוצא עב, וסותם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זובו, זהו פשוטו; ומדרשו: מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מבשרו זובו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טמאתו בזובו כר בשרו את זובו או הקתים בשרו מזובו טמאתו הוא, הא כיצד? שמים לטמאה, והשלישית מזיקתו לקרן (נדה מ"ג: מגילה ח.:

(34 תורת כהנים פרשתנו טו, יג. להביא את שראה שתי ראיות שיטעון ספירת שבעה. והלא דין הוא: ומה אם מטמא משכב ומושב בשתי ראיות, לא יטעון ספירת ז' לשתי ראיות?! זבה תוכיח! שהיא מטמאה משכב בשתי ראיות ואינה סופרת לשתי ראיות.

מגילה שם. מתני' אין בין זב הרוצה שמי ראיות לרואה שלש אלא קרן. גמ' הא לענין משכב ומושב וספירת שבעה — זה נזה שוין. מנהגי מילי? דתנו רבנן: רבי סימאי אומר: מנה הכתוב שמים, וקראו "טמא". שלש, וקראו "טמא". הא כיצד? שמים לטמאה ושלש לקרן. ואומר: שמים לטמאה ולא לקרן, שלש לקרן ולא לטמאה! אומר: עד שלא ראה שלש ראה שמים. ואומר: שמים לקרן ולא לטמאה, שלש אף לטמאה! לא סלקא דעתך, דתנא: "וכפר עליו הפהן לפני ה' מזובו", מקצת זבין מביאין קרן ומקצת זבין אין מביאין קרן. הא כיצד? ראה שלש — מביא, שמים — אינו מביא. או אינו אלא: ראה שמים — מביא, ראה שלש — אינו מביא, אומר: עד שלא ראה שלש ראה שמים. ואיצטריך דרבי סימאי ואיצטריך "מזובו", דאי מדרבי סימאי — הנה אמינא כי קושיון, קמשמע לן "מזובו". ואי "מזובו" — לא ידענא כמה ראיות, קמשמע לן דרבי סימאי. והשתא דאמר "מזובו" לדרשא, "וכי יטהר הזב מזובו" מאי דרשת ביה? ההוא מיבעי ליה לכדתנא: "וכי יטהר הזב" — לכשיפסוק מזובו, ["מזובו" —] ולא מזובו ונגעו. "מזובו וספר" — לימד על זב בעל שמי ראיות שטעון ספירת שבעה. ונלא דין הוא, אם מטמא משכב ומושב לא יהא טעון ספירת שבעה? שומרת יום כנגד יום תוכיח, שטמאה משכב ומושב, ואינה טעונה ספירת

שְׁבָעָה. וְאֵף אֶתָּה אַל תִּתְּמָה עַל זֶה, שְׂאֵף עַל פִּי שְׁמַטְמָא מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב לֹא יִהְיֶה טְעוֹן סְפִירַת שְׁבָעָה, תִּלְמוּד לֹמַר: "מִזֹּבֹב וְסִפֵּר", מִקְצַת זֹבֹב וְסִפֵּר — לִימַד עַל זֹב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת שֶׁטְעוֹן סְפִירַת שְׁבָעָה. אָמַר לִיה רַב פֶּפֶא לְאַבְנִי: מֵאִי שָׁנָא הָאֵי "מִזֹּבֹב" דְּמַרְבִּי בֵּיה זֹב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, וּמֵאִי שָׁנָא הָאֵי "מִזֹּבֹב" דְּמַמְעֵט בֵּיה זֹב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת? אָמַר לִיה: אֵי סֵלְקָא דְעֶתְדָּה הָאֵי לְמַעוּטֵי הוּא דְאֶתָּא — לִישְׁתּוּק קְרָא מִינֵיה, וְכִי תִימָא: אֶתָּא מִדִּינָא, שׁוּמְרַת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם תּוֹכִיט. וְכִי תִימָא: הָאֵי מִיבְעִי לִיה "מִזֹּבֹב" וְלֹא מִנְגַעוּ, אִם כֵּן לִיכְתּוּב קְרָא "וְכִי יִשְׁהֶר הַזֶּבֶב" וְלִישְׁתּוּק. "מִזֹּבֹב" לָמָּה לִי? לִימַד עַל זֹב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת שֶׁטְעוֹן סְפִירַת שְׁבָעָה.

(35) פִּרְשֵׁתִינוּ טו, טו. וְעֵשָׂה אֶתָּה הִכְלִין אֶתְּךָ חֲטָאֵת וְהֶאֱתָד עָלֶיהָ וְכִפֶּר עָלֶיהָ הִכְלִין לִפְנֵי יְהוָה מִזֹּבֹב:

(40) נִדָּה מִג עֲמוּד ב. וּרְבִנָּן הֵוָה לְמִנְיָא הוּא דִּתְאָת זֹבֹב וְחָדָר בִּשְׂרֹו תְרִי אֵת זֹבֹב תִּלְת לִימַד עַל זֹב בַּעַל שְׁלֹש רְאִיּוֹת שְׁחִיב בְּקִרְבָּן אוֹ חֲתִיטִים בִּשְׂרֹו מִזֹּבֹב טִמָּא מִקְצַת זֹבֹב טִמָּא לִימַד עַל זֹב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת שְׁמַטְמָא מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב וּרְבִי יִשְׁמַעֵאל מִנְיָא מִנָּא לִיה נִפְקָא לִיה מִדְרַבִּי סִימָאֵי דְתִנְיָא רַבִּי סִימָאֵי אוֹמַר מִנָּה הִכְתּוּב שְׁתִּים וְקִרְאוּ טִמָּא שְׁלֹש וְקִרְאוּ טִמָּא הָא כִּיצַד שְׁתִּים לְטוֹמָאָה וּשְׁלֹש לְקִרְבָּן.

(41) מַגִּילָה שֵׁם. רָאָה הֵעֵרָה 34.

פִּירוּשׁ הַמִּשְׁנִי לְהַרְמַב"ם רִישׁ מַסְכַּת זְבִימ. כִּי הִזְב כְּשִׂרָאָה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת הוּא טִמָּא טוֹמָאָת זֹב אִכֵּן כְּשִׂטְהֵר מִזֹּבֹב פְּטוּר מִן הַקִּרְבָּן וְכֹאשֶׁר רָאָה ג' רְאִיּוֹת נִתְחַיֵּב בְּקִרְבָּן כְּשִׂטְהֵר.

(43) לְקוּטִי שִׁיחּוֹת חֶלֶק ז עֲמוּד 106. וּויבֵאלֵד אַז דְּעַר דִּין פֿון שׁוּמְרַת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם" וּוְעֵרַט אַרױסִי גַעלֵעֵרנֵט פֿון דְּעַר פֿרשָׁה וּוְאָס רַעֲדֵט בַּעִיקֵר וּוְעַגֵן אַ זְבֵה גְדוּלָּה" (וּוֵאֵרוּם דִּי הַתְּחִלַּת הַפֿרשָׁה אִיז דָּאָךְ וְאִשָּׁה כִּי יִזּוּב גו') יָמִים רַבִּים" און בְּקִשֶׁר מִיט דַּעַם קוֹמֵט דִּי הוֹרָאָה פֿון דִּי ווייטֵעֵרדִיקֶע פֿסוקִים : וּסְפִירָה לֵה שְׁבַעַת יָמִים גו' וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי גו'"), אִיז דָּא אַ סְבֵרָא צו זֶאָגֵן אַז דְּעַר דִּין פֿון סְפִירַת יוֹם אַחַד בִּי דְּעַר רֵאִי' פֿון יוֹם אַחַד אָדֵעֵר ב' יָמִים, קוֹמֵט נִיט אַלס אַ בִּאָזוֹנֵדֵעֵר עֵנִין וְגֵדֵר בִּפְנֵי עֲצוּמוֹ, נֶאָר עַר אִיז אַ פֿרֵט וּוְאָס וּוְעֵרַט מִסְתַּעֵף פֿונַעַם דִּין סְפִירַת

ז' יָמִים בִּי רֵאָתָה יָמִים רַבִּים". דָּאָס מִינֵט: דָּאָס וּוְאָס בִּי אַ רֵאִי' פֿון ווייניקֵער ווי ג' יָמִים דָּאָרף זִי הָאָבֵן שִׁימּוֹר, אִיז נִיט ווייל דִּי בֵאִי זֹנֵדֵעֵרֵע רֵאִי' מִצ"ע אִיז מַחֲיִיב דַּעַם שִׁימּוֹר, נֶאָר ווייל זִי אִיז אַ טֵייל פֿון רֵאִיִּית ג' יָמִים, וּוְאָס בִּרְעַנְגֵט צו וּוְעֵרַן אַ זְבֵה גְדוּלָּה: וויבֵאלֵד אַז בִּשְׁעַת עַס וּוְעַלֵן נִצְטֵרף וּוְעֵרַן צו אִיר רֵאִיּוֹת פֿון נֶאָךְ צוויי טַעַג, וּוְעַט מַעַן דָּאָרפֿן צִיילֵן שְׁבַעַה נְקִיִּים, דְּעֵרִיבֵעֵר, אִיז אויך וּוְעַן דִּי רֵאִי' אִיז בִּפ"ע דָּאָרף מַעַן הָאָבֵן דִּי סְפִירָה פֿון אִיין טַהוּרִדִיקֶען טָאָג לִפְחוֹת און דִּי נִפְקָא מִינָּה אִין הִלְכָּה בִּפּוּעַל : אויב מַעַן זָאָל אָנְנַעֲמַעַן, אַז דְּעַר דִּין פֿון שׁוּמְרַת יוֹם" אִיז אַן עֵנִין בִּפ"ע, דָּאָן אִיז דְּעַר דִּין חֵל אויך וּוְעַן רֵאָתָה בַּעֲשִׂירִי אָדֵעֵר בֵּאֵחַד עֶשֶׂר הֵגֵם אַז אַזָּא רֵאִי' קַעַן נִיט זִיין אַ טֵייל פֿון רֵאִיִּית ג' יָמִים, קַעַן אִיר נִיט צוּבִרְעַנְגֵעַן צו וּוְעֵרַן אַ זְבֵה גְדוּלָּה (הִיּוֹת אַז דְּעַר (צווייטֵעֵר אָדֵעֵר) דְּרִיטֵעֵר טָאָג אִיז שׁוּיֵן נִיט פֿון דִּי י"א יָמִי זִיבָּה און קַעַן בִּמִּילָא נִיט מִשְׁלִים זִיין צו ג' יָמִים); אויב אָבֵעֵר מַעַן וּוְעַט לַעֲרַנְעַן אַז דָּאָס וּוְאָס זִי דָּאָרף הָאָבֵן דַּעַם שִׁימּוֹר יוֹם א' אִיז מַחֲמַת דַּעַם וּוְאָס דִּי רֵאִיִּית יוֹם א' קַעַן בִּרְעַנְגֵעַן צו זִיבָּה גְדוּלָּה, דָּאָרף אויסקוֹמַעַן אַז דָּאָרֵט וּוּאָו ס'קַעַן נִיט קוֹמַעַן לִידִי זִיבָּה גְדוּלָּה, ווי בִּי רֵאִי תֵה בַּעֲשִׂירִי אָדֵעֵר בֵּאֵחַד עֶשֶׂר, זָאָל בִּמִּילָא אויך נִיט חֵל זִיין דְּעַר חִיּוּב פֿון שׁוּמְרַת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם". עֵיין שֵׁם.

שֵׁה"ג*. נִדָּה לֵה עֲמוּד א. א"ר הוֹנָא רֵאִיִּיה רֵאִשׁוֹנָה שֵׁל זֹב מִטְמָאָה בֵּאוֹנֵס שְׁנֵאמַר (וִיקְרָא טו, לֵב) זֹאת תּוֹרַת הַזֹּב וְאִשֶּׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׁכַבְתָּ זֶרַע מֵה שְׁכַבְתָּ זֶרַע מִטְמָאָה בֵּאוֹנֵס אַף רֵאִיִּיה רֵאִשׁוֹנָה שֵׁל זֹב מִטְמָאָה בֵּאוֹנֵס.

רַמְב"ם הִלְכוֹת מַחֲסוּרֵי כִפְרָה פֶּרֶק ב הִלְכָּה ה. וְכִשְׁם שְׁתּוּלִין לְקַטֵּן בְּחֵלִיו כֶּד תּוּלִין לוֹ בְּחֵלִי אִמּוֹ אִם הִיָּה יוֹנֵק מִמֶּנָּה אוֹ צָרִיד לְאִמּוֹ. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים שְׁבוּדִקִין אֶת הַזֶּבֶב בְּדָרְכִים אֵלּוּ בְּרֵאִיָּה שְׁנִיָּה שֵׁל זֹב שְׁבָה יַעֲשֶׂה זֹב כְּמוֹ שְׁיִתְבָּאֵר. אָבֵל רֵאִיָּה רֵאִשׁוֹנָה אָפֵלּוּ רֵאָה אוֹתָהּ בְּאִנָּס וְרֵאִיָּה שְׁנִיָּה מַחֲמַת בְּשִׂרּוֹ הָרִי זֶה טִמָּא טְמָאָת זִיבוּת. וְאִף עַל פִּי כֵן בּוּדְקִין אוֹתוֹ בְּרֵאִשׁוֹנָה כְּדִי לְמַנּוֹת בָּה שְׁלֹש רְאִיּוֹת לְחִיבּוֹ קִרְבָּן. רֵאִיָּה שְׁלִישִׁית אִין בּוּדְקִין אוֹתוֹ בָּה אֵלּא אָפֵלּוּ רֵאָה אוֹתָהּ מַחֲמַת אִנָּס הוֹאִיל וְנִזְקֵק לְטַמְאָה שְׁהָרִי רֵאִיּוֹת שְׁנַעֲשֶׂה בָּהּ זֹב מַחֲמַת בְּשִׂרּוֹ הִיָּה לְפִיקָדָה יִתְחַיֵּב בְּקִרְבָּן:

(44) תִּרְגוּם יוֹנָתָן פִּרְשֵׁתִינוּ טו, ב. מִלִּילּוֹ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְסִימְרוּן לְהוֹן גְּבֵר טָלִי אוֹ גְּבֵר סִיב אֲרוּם יְהִי דְּאִיב מִבְּשִׂרְיָה דְּנִיָּיָה חֲמָא תִּלַּת זִמְנֵי מִסְאָב הוּא.

(45) זבים פרק א משנה ה. רָאָה אֶחָת מִרְבֵּה כְּשֵׁלֶשׁ, שֶׁהָיָא כְּמִין גַּד יוֹן לְשִׁילוֹחַ, שֶׁהָיָא כְּדִי שְׁמִי טְבִילוֹת וְכִשְׁנִי סְפוּגִין, הָרִי זֶה זָב גָּמוּר. רָאָה אֶחָת מִרְבֵּה כְּשֵׁתִים, מִטְמֵא מִשְׁקָב וּמוֹשֵׁב, וְצָרִיד בִּיאַת מִיָּם חַיִּים, וּפְטוּר מִן הַקֶּרֶן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא אָמְרוּ אֶחָת מִרְבֵּה אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ בָּהּ כְּדִי שְׁלֹשׁ:

פירוש המשניות להרמב"ם. כבר ביארתי לך שענין מרובה הוא המשכת הזוב זמן רב. וגדיון שם מקום. ושילוח הנהר המפורסם וכאשר יעמוד הזוב שיעור שיהלך אדם בינוני ההליכה שיעור הדרך ההוא כבר ראה שלשה ראיות בזמניהן ר"ל בין כל אחד ואחד כדי טבילה וסיפוג והודיענו כי מרציפת הזוב אין משים הראיות לג' זמנים ראייה אחת. ולשון סיפא וזאת תהיה וגו' מלמד שהוא מטמא בג' ראיות אין לי אלא גדולות קטנות מנין ת"ל תהיה אפי' כל שהוא החתים אפילו כל שהוא בשרו אפילו כל שהוא אם נאמרו בגדולות למה נאמר בקטנות אלא ליתן שיעור לגדולות אם ראה אחד מרובה כג' הרי זה זב גמור ואמנם נקראו ראשונות גדולות מפני אמרו (ויקרא ט"ו:ג') רר בשרו אשר עניינו ההמשכה בשתיתת הזיבות ור' יוסי אומר כי כשראה אחת בלבד מרובה כב' ולא הקדימתי ראייה ולא נתאחרה אחריה ראייה אחת הרי זו נחשבת אחת אע"פ שהיא כב' ולא נחשוב לעולם אחת גדולה בראיות אלא א"כ היתה גדולה כג' ראיות אז נחשוב אותה כג' לפי שהפסוק אשר למדנו ממנו ענין הזה בזב בעל ג' ראיות מדבר והוא אמרו וזאת תהיה טומאתו בזובו כמו שביאר ולא משך ר' יוסי הדין מבעל ג' לבעל ב' ואין הלכה כר' יוסי:

משנה אחרונה. ראה אחת מרובה כשתים, כבר תני לה במתני' דלעיל ובמשנה ב' והדר תני לה משום פלוגתא דר' יוסי וקאי אכולהו. ובעיקר סברת רבי יוסי דדוקא מרובה כשלש אמרו אע"ג דנראה דכל שכן מרובה כשתים שמתחלק' כמש"ל, ס"ל לרבי יוסי דגזרת הכתוב הוא ובבעל שלש כתיב כמ"ש הרמב"ם:

(46) זבים פרק א משנה א. הָרָאָה רָאִיָּה אֶחָת שֶׁל זָוֵב, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, כְּשׁוֹמְרֵת יוֹם כְּנָגֵד יוֹם. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, כְּבִעַל קָרִי. רָאָה אֶחָת, וּבִשְׁנֵי הַפְּסִיק, וּבִשְׁלִישִׁי רָאָה שְׁתֵּים אוֹ אֶחָת מִרְבֵּה כְּשֵׁתִים, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, זָב גָּמוּר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, מִטְמֵא מִשְׁקָב וּמוֹשֵׁב, וְצָרִיד בִּיאַת מִיָּם חַיִּים, וּפְטוּר מִן הַקֶּרֶן. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הִיּוֹדָה, מוֹדִים בֵּית שְׁמַאי בְּזֶה שְׁאִינוֹ זָב גָּמוּר. וְעַל מָה

נִחְלָקוּ, עַל הָרָאָה שְׁתֵּים אוֹ אֶחָת מִרְבֵּה כְּשֵׁתִים, וּבִשְׁנֵי הַפְּסִיק, וּבִשְׁלִישִׁי רָאָה אֶחָת, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, זָב גָּמוּר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, מִטְמֵא מִשְׁקָב וּמוֹשֵׁב, וְצָרִיד בִּיאַת מִיָּם חַיִּים, וּפְטוּר מִן הַקֶּרֶן:

תוספתא שם פרק א, ב. כשהיה ר"ע מסדר הלכות לתלמידים אמר כל מי ששמע טעם על חבירו יבא ויאמר אמר לפניו ר"ש משום ר"א בר יהודה איש ברתותא לא נחלקו ב"ש וב"ה על שראה אחת בראשון ובשני הפסיק ובשלישי ראה שתיים שאין זה זב גמור על מה נחלקו על הרואה שתיים או אחת מרובה כשתים ובשני הפסיק ובשלישי ראה אחת אמר לו [לא] כל הקופץ משתבח אלא הנותן את הטעם. אמר לפניו ר"ש כך אמרו ב"ה לב"ש מה לי כשראה שתיים בתחלה ואחת בסוף אמרו להן כשראה אחת בתחלה ושתיים בסוף ביטל יום הטהור את הראייה ויש בידו שתי ראיות כשראה שתיים בתחלה ואחת בסוף הואיל ונזקק לספירת שבעה בטל הראייה את יום הטהור ויש בידו ג' ראיות חזר ר"ע להיות שונה כדברי ר"ש. ר"א בר' ינאי אומר משום ר"א חסמא לפני רבי לא נחלקו ב"ש וב"ה על שראה אחת בראשון ואחת בשני ובג' הפסיק וברביעי ראה אחת ועל שראה אחת בראשונה ובשני הפסיק ובשלישי וברביעי ראה שתיים שאין זה זב גמור על מה נחלקו על הרואה שתיים או אחת מרובה כשתים ובשני הפסיק ובשלישי וברביעי ראה אחת אמר תלמיד אחד מתלמידי ר' ישמעאל לפני ר"ע משום ר' ישמעאל לא נחלקו ב"ש וב"ה על הרואה קרי בשני שהוא סותר את שלפניו ועל הרואה ברביעי שאין סותר אלא יומו על מה נחלקו על הרואה בשלישי.

תוספתא שם א, א. הרואה ראייה אחת של זוב ב"ש אומרים כשומרת יום כנגד יום וב"ה אומרים כבעל קרי אלו ואלו מודים שטובל ואוכל את פסחו לערב אמרו ב"ה לב"ש אי אתם מודים שהוא טובל ואוכל את פסחו לערב אמרו להן ב"ש אי אתם מודים שאם יראה למחר שהוא טמא הרי הוא כשומרת יום כנגד יום שאם תראה למחר שהיא טמאה. המסיט את הראייה ב"ש אומרים תלוי ב"ה אומרים טהור משכבו ומושבו ב"ש אומרים תלוי ובה"א טהור. ראה שתי ראיות המסיט את שתיהן טמא כדברי ב"ש וב"ה אומרים המסיט את הראשונה טהור ואת השניה טמא. משכבות ומושבות שבין ראשונה לשניה ב"ש מטמאין וב"ה מטהרין ראה אחת מרובה כשתים המסיט את כולה טמא דברי ב"ש וב"ה אומרים אין טמא אלא המסיט טפה אחרונה בלבד. אמר ר"ע לא נחלקו ב"ש וב"ה על הרואה שתיים או אחת מרובה כשתים

ובשני הפסיק ובשלישי ראה אחת שאין זה זב גמור על מה נחלקו על שראה אחת בראשון ובשני הפסיק ובשלישי ראה שתיים ב"ש אומרים זב גמור ובה"א מטמא משכב ומושב וצריך ביאת מים חיים ופטור מן הקרבן.

חסדי דוד לתוספתא שם. ראה בסוף.

מהרש"א נדה עב עמוד ב. בד"ה אלא אימא כבועל כו'
 דהיינו ביום י"ב דשכיח בועל גבה כו' מטמא בועל משכב ומושב אע"ג דלא ראתה כו' עכ"ל לדבריהם אלו נראה לפרש בשמעתין לרב הונא דמטמא משכב ומושב בלא ראתה היינו אפי' ביום י"ב ומטעם דקאמר רב יוסף וכי ראתה מאי הוי וכיון דמטמאה בראתה מטמאה נמי בלא ראתה והוצרכו לזה לפר"י לקמן שפי' מ"ש איהו רואה ראייה של זוב דתולה ומ"ש איהי בלאחר י"א דמטמאה ובשלמא אם נימא דאף בלא ראתה לאחר י"א דמטמאה ניהא דשפיר מדמי לה דכמו דבראיית הזוב לא גזרינן לא ראה משום ראה דאף אם יראה לא יסתור ה"נ בלא ראתה לאחר י"א לא נגזור משום ראתה דהא אף אם תראה לאחר י"א לא יסתור אבל אם לא מטמאה לאחר י"א אלא בראתה אכתי תקשי הא לא דמי דבראתה לאחר י"א שפיר גזרינן משום ראתה תוך י"א דסתרה אבל בראית הזוב למה נגזור לא רואה כיון דאפי' אם יראה לא יסתור כך נראה שיטת ר"י למאי דקיימא מלתא דרב יוסף אבל בפרש"י אין נראה כן אלא דלא מטמא רב הונא לב"ש אלא בלא ראתה תוך י"א גם מפירושו נראה דבראייה שניה של זוב הוה זב גמור למפרע ודו"ק:

משנה אחרונה זבים פרק א, משנה א. ובשלישי ראה שתיים. דוקא שתיים בשלישי אלימי לבית שמאי לבטל ההפסק, אבל אחת בשלישי ואחת ברביעי מודו בית שמאי דאינו זב. ואפילו ראה אחת בראשון ואחת בשני ובשלישי הפסיק וברביעי ראה נמי מודו בית שמאי, וכן מוכח בתוספתא. וכל שכן בזבה שתלויה בימים כשהפסיקה יום אחד אינה זבה לכולי עלמא.

משנה סוף נדה. ה'רואה יום אחד עֶשֶׂר וְטָבְלָה לְעֶרְבִי וְשִׁמְשָׁה, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, מְטַמְּאִין מְשֻׁבָּב וּמוֹשָׁב, וְסִיבִין בְּקֶרְפֶּן. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, פְּטוּרִין מִן הַקֶּרֶן. טָבְלָה בַּיּוֹם שְׁלֹאֲחֶרֶץ וְשִׁמְשָׁה אֶת בֵּיתָהּ וְאַחֵר כֶּף רִצְתָהּ, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, מְטַמְּאִין מְשֻׁבָּב וּמוֹשָׁב וּפְטוּרִים מִן הַקֶּרֶן. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, הָרִי זֶה גֶרְגָּרִין. וּמוֹדִים בְּרֹאֶה כְּתוּף אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם וְטָבְלָה לְעֶרְבִי וְשִׁמְשָׁה, שְׁמִטְמְאִין

מְשֻׁבָּב וּמוֹשָׁב וְסִיבִין בְּקֶרְפֶּן. טָבְלָה בַּיּוֹם שְׁלֹאֲחֶרֶץ וְשִׁמְשָׁה, הָרִי זֶה מִרְבּוֹת רָעָה, וּמִגְעָן וּבְעִילָתָן תְּלוּיִים:

לקוטי שיחות שם עמוד 114. לאחר ביאור הנ"ל, אז אליבא דבית הלל האלטן אלע אז דער גדר פון שומרת יום איז פארבונדן מיט דעם ענין פון זיבה גדולה (אויך לשיטת ר"י וואָס האַלט אַז עשירי בעי שימור ווייל ער גייט לשיי טתו אז ח"ש איז אסור מן התורה) - קען מען ממשיך זיין בדרך זה און זאגן, אַז אויך דאָס וואָס ב"ש זיינען מחייב שימור אפילו ביום אחד עשר, איז דאס ניט ווייל זיי נעמען אָן אַז דער דין פון שומרת יום האָט אַ גדר בפ"ע וואָס איז ניט אָפהענגיק פונעם דין זבה גדולה נאָר, ווייל זיי האלטן אַז אויך ביי דער ראי' פון יום י"א איז פאָראַן אַן ענין של שייכות מיט זיבה גדולה. און דער הסבר דערפון: אין כמה וכמה פלוגתות צווישן ב"ש און ב"ה, געפינט מען אַז דער יסוד המחלוקת באשטייט אין דעם, וואָס ב"ש האלטן אַז עס איז גענוג אָדער אַז דער עיקר איז דער בכח" (די פאָראַנענקייט בכח" איז מספיק און איז דאָס וואָס באשטימט ניט רעכענענדיק זיך - מיט דעם ווי עס איז באותה שעה דער בפועל" דערפון); און בית הלל האַלטן אַז דער עיקר איז דער בפר"על" (ווען דאָס קומט שוין בפועל", און ס'איז ניט מספיק דער בכח"). ולדוגמא: חלות דבש....מצות חנוכה.... לאחר ווי מיר זעען אַז אויך ביי ענינים וואָס זיינען פארבונדן מיט זמן, האלטן ב"ש אַז אזליין בתר בכח יש לומר, אַז דאָס וואָס ב"ש האַלטן אַז ראתה ביום אחד עשר צריכה שימור, איז עס מצד דעם זעלבן טעם וואָס אויך דער יום אחד עשר קען בכח" ברענגען צו זיבה גדולה. דאָס וואָס בפועל קען פון אים ניט אַרויסקומען קיין זיבה גדולה, איז עס דאָך נאָר מצד דעם מהות פון די ימים שלאחריו, ווייל זיי זיינען ניט פון די ימי זיבה, אָבער מצד דעם יום אחד עשר עצמו איז דאָך ניטא קיין אונטער-שייך לגבי די פריערדיקע צען טעג. במילא פאָרמאָגט ער אין זיך אַלץ וואָס זיי פאָרמאָגן, דעם זעלבן בכח" פון דעם ענין יואָס קען ברענגען לידי זיבה גדולה, דעריבער האַלטן ב"ש אַז ער דאַרף האָבן שימור. און דער חידוש וואָס איז דא אין בכח" ביי ראתה יום אחד עשר לגבי דעם זעלבן כלל ביי חלות דבש און ימי חנוכה (און דערפאָר קען מען אים ניט אָפלערנען פון די צוויי פלוגתות) איז מובן בפשטות: ביי חלות דבש און ימי חנוכה, קען (אָדער וועט) אַרויסקומען דער בכח אין אַ בפועל ממש (עס איז מער ניט, וואָס דער בפועל איז אַ מחוסר זמן אָדער מעשה). משא"כ דער בכח וואָס איז דאָ אין יום יא, קען דאָך ניט קומען צו אַ זיבה גדולה

בפועל. און אעפ"כ האלטן ב"ש אז אויך אין אזא פאל, איז דער בכח" פון יום יא מחייב שימור, וויי באַלד דער חסרון פון בפועל איז בלויז אין די ימים שלאחריו (וואָס זיי זיינען ניט פון די ימי זיבה).

(49 מגילה שם. ואימר: שְׁתִּים לְקָרְבָן וְלֹא לְטוּמְאָה, שְׁלֹשׁ אֶף לְטוּמְאָה! לֹא סֶלְקָא דְעֵתָהּ, דְּתַנְיָא: "וְכִפֹּר עָלָיו הַפֶּה לִפְנֵי ה' מְזוּבֹו", מְקַצֵּת זָבִין מְבִיאִין קָרְבָן וּמְקַצֵּת זָבִין אִין מְבִיאִין קָרְבָן. הָא כִּיצַד? רָאָה שְׁלֹשׁ — מְבִיא, שְׁתִּים — אִינוּ מְבִיא.

רש"י ד"ה מזובו - משמע מקצת זובו:

מגילה שם. ההוא מיבעי ליה לכדתנא: "וכי יטהר הזב" — לְכַשְׁיִפְסוֹק מְזוּבֹו, ["מְזוּבֹו" —] וְלֹא מְזוּבֹו וְנִגְעוּ. "מְזוּבֹו וְכִפֹּר" — לִימַד עַל זָב בְּעַל שְׁתֵּי רֵאיוֹת שְׁטַעוֹן סְפִירַת שְׁבָעָה. וְהָלֹא דִין הוּא, אִם מְטַמֵּא מְשַׁכָּב וּמוֹשָׁב לֹא יִהְיֶה טַעוֹן סְפִירַת שְׁבָעָה? שׁוּמְרֵת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם תּוֹכִיחַ, שְׁמִטְמָאָה מְשַׁכָּב וּמוֹשָׁב, וְאִינָה טַעוֹנָה סְפִירַת שְׁבָעָה. וְאִף אִתָּה אַל תִּתְּמָה עַל זֶה, שְׁאֵף עַל פִּי שְׁמִטְמָא מְשַׁכָּב וּמוֹשָׁב לֹא יִהְיֶה טַעוֹן סְפִירַת שְׁבָעָה, תִּלְמוּד לֹאִמַר: "מְזוּבֹו וְכִפֹּר", מְקַצֵּת זוּבֹו וְכִפֹּר — לִימַד עַל זָב בְּעַל שְׁתֵּי רֵאיוֹת שְׁטַעוֹן סְפִירַת שְׁבָעָה.

(50 תורת כהנים עה"פ טו, ג. "וכי יטהר הזב מזובו" — כשיפסק מזובו. "מזובו" — ולא מזובו ונגעו. "מזובו וספר" — אף מקצת זובו טעון ספירת שבעה,

שם טו. "וכפר עליו הכהן לפני ה' מזובו" — מקצת זבים מביאים ומקצת זבים אין מביאים. הא כיצד? ראה שלש — יביא. ראה שתיים — לא יביא. או אינו אלא ראה שתיים — יביא, שלש — לא יביא... והלא מי שראה שלש ראה שתיים! מה אני מקיים "וכפר עליו הכהן לפני ה' מזובו" — מצקת זבים מביאים קרבן ומקצת זבים אין מביאים קרבן, הא כיצד ראה שלש — יביא, ראה שתיים — לא יביא.

קרבן אהרן פרשת מצורע פרק ח קסג

אחרי זה ואחריו מורו ופגמו מלכת לפנים והלכו אחרי:
והיה זה וזהו דרך על גב דפסע הסמוך משמע והורחם
אחרי כן ישראל מעומתם אשר נטמאו כה וכו' וזה אינו אזהרה אין
הדבר כן שהרי בא עובש אחר זה ואין עובש כלל אזהרה לא והורחם

את בני ישראל ויהיה והפגשם
שמות מהטומא' ואחריו מעומתם
יהיה מהדברים אשר הם מטמא'
אותם: הרי זה עובש דמכלל
לאו אתה שומע סוף שאל יטמאו
ומות: אעפ"י שטמאים וכו'
דאשר כעבסם אם כל להאדות
איוה השכנה מטמאים אין צריך
דודאי שלא יטמאו מה שאינו
שטמאם לא אחריו שסרסו ולא
יטמאות משכני ארץ עם היות
שיטמאוו יהיה כעבסם ובהם הם
מטמאים אותם מפני שלא יוון
מחויבם פחם עם היות טמאים:
ח זה שראה ראיה את
שאל ראה שעי ראיות לא יוקץ
לאשר תנא ממנו שכ' ורע דהוא
בעל קרי שהיה הוא טמא טומאת
שבעה אלא זה הראיה ראה את
והקץ אותו לבטל קרי והוא אשר
תנא ממנו שכבת ורע לומר שלא
יטמא אלא טומאת ערב כבעל
קרי והוא אומרו שכל להקיש וס'
לזה לשיטתם סוף כשיחם באומרו
לטמאם בה ויהיה זאת טהרה הוב
ואשר תנא ממנו שכבת ורע לערב
לטמאם בה שזהו וס' אין להם לא
טומאת ערב דלא תימא שתיקם

כוכה שאמרת אם אחד:
ט והדוה כבדתה והוב וכו' דהוא קשה דאמר דכבר זכר
חוב למח הדבר להזכירו לזה אמר שזהו מין זכ אחר שידמה לדוה
בכדתה שהוא מי שראה שתי באיות ויהיה ואשר חזר להיות זכ אחר
היובת הראשונה שאמר שהיה כבדה וכו' ובהו יעשכ שכלל לא זכר
דבר מעומתם הכדה עד שיאמר והדוה כבדתה: והוב את זכובו
כלומר הדבר אשר את זכובו להראות ובהו שליטת והוא מי שראה שלש
באיות שזכר דינו למעלה שהוא מטמא מה שטמא מי שראה שש
ראיות ונוסף עליו שהוא חייב קרבן באופן ששני. הפסוקים יחד
מזכירים כזו ואחריו ואשר תנא ממנו וכו' הוא להראות דין ושפט
מי שראה ראיה אחת ואחריו והדוה הוא להראות משפט מי שראה
שתי ראיות: י טהרה הזכר וכו' כיון דאומרו דאמא קרא לאקרא
בעל ראיה אחת לבעל קרי דהוה קרא בפשטה שהוא לאקראי השכבת
זרע לזוה: מה יובת שותפת דוב ספקס והתחיל למנות שבעה
בקים והדר ראה זכוב שותף מה שמה וסוד למות ימים אחרים
כדדמיין לעיל מאומרו ואחר מטהר אחר אחד לכלם כך אם
ראה שכבת זרע ביום ספריו שותף ובמחל אחריו שאין הטעם מפני
השכבת זרע אלא מפני שאי אפשר לשכבת זרע כלל נחנחי ויכה
כלומר דאי אפשר לשכבת זרע הבאה לזכ כלל טפה נחנחי ויכה
ואתו החלק מהיובת שותף מה שמה וחיור לבפור מתמלה דרך
משמע מההקץ ולהכי אמר אימה ויכה שותף הכל דאם ראה
בשביעי של ספירה שותף כל אותם הימים שספר אף השכבת זרע
כן: תלמוד לומר לטמאם בה דהדר לזרע וירגם ואשר תנא
ומחו שכבת זרע לטמאם ולספור מה שמה מן הטומאה שהוא יום
אחר לחוד באופן שאל ראה שכבת זרע בשביעי אינו מור לספור
אלא יום אחד ובמחל אחת דאף על גב דעם ספירת השכבת

ט והדוה כבדתה והוב וכו' דהוא קשה דאמר דכבר זכר
חוב למח הדבר להזכירו לזה אמר שזהו מין זכ אחר שידמה לדוה
בכדתה שהוא מי שראה שתי באיות ויהיה ואשר חזר להיות זכ אחר
היובת הראשונה שאמר שהיה כבדה וכו' ובהו יעשכ שכלל לא זכר
דבר מעומתם הכדה עד שיאמר והדוה כבדתה: והוב את זכובו
כלומר הדבר אשר את זכובו להראות ובהו שליטת והוא מי שראה שלש
באיות שזכר דינו למעלה שהוא מטמא מה שטמא מי שראה שש
ראיות ונוסף עליו שהוא חייב קרבן באופן ששני. הפסוקים יחד
מזכירים כזו ואחריו ואשר תנא ממנו וכו' הוא להראות דין ושפט
מי שראה ראיה אחת ואחריו והדוה הוא להראות משפט מי שראה
שתי ראיות: י טהרה הזכר וכו' כיון דאומרו דאמא קרא לאקרא
בעל ראיה אחת לבעל קרי דהוה קרא בפשטה שהוא לאקראי השכבת
זרע לזוה: מה יובת שותפת דוב ספקס והתחיל למנות שבעה
בקים והדר ראה זכוב שותף מה שמה וסוד למות ימים אחרים
כדדמיין לעיל מאומרו ואחר מטהר אחר אחד לכלם כך אם
ראה שכבת זרע ביום ספריו שותף ובמחל אחריו שאין הטעם מפני
השכבת זרע אלא מפני שאי אפשר לשכבת זרע כלל נחנחי ויכה
כלומר דאי אפשר לשכבת זרע הבאה לזכ כלל טפה נחנחי ויכה
ואתו החלק מהיובת שותף מה שמה וחיור לבפור מתמלה דרך
משמע מההקץ ולהכי אמר אימה ויכה שותף הכל דאם ראה
בשביעי של ספירה שותף כל אותם הימים שספר אף השכבת זרע
כן: תלמוד לומר לטמאם בה דהדר לזרע וירגם ואשר תנא
ומחו שכבת זרע לטמאם ולספור מה שמה מן הטומאה שהוא יום
אחר לחוד באופן שאל ראה שכבת זרע בשביעי אינו מור לספור
אלא יום אחד ובמחל אחת דאף על גב דעם ספירת השכבת

סליקא לת פרשת ואת תהיה: תהלה לאל מלכות ומחיה:

